

TELEGRAFUL ROMAN.

apare Marția, Joi și Sămbătă

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
 Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
 Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
 Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu strada Măcelarilor 45
 Corespondențele sunt a se adresa la
 Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
 Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
 15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
 pentru fie-care publicare.

Deputațiunea bisericii noastre la Maiestatea Sa.

Stăm sub presiunea, care o a făcut asupra noastră deputațiunea bisericii noastre înaintea Maiestății Sale a preabunului nostru monarch, și sub cea a altor lucruri esperiate în Cluș.

Deputațiunea a sosit în Cluș Vineri noaptea la orele 11. La gară aștepta preoțimea din jurul Clușului în frunte cu protopopul din Cluș Tului Roșescu și cu cel din Fizeș-Sân Petru Pavel Roșca. Cuvântarea de bineventare o a rostit protopopul Clușului Tului Roșescu, la care a răspuns Escelenția Sa, mulțumind pentru frumoasă întimpinare ce i se face

A doua zi Sămbătă Escelenția Sa a făcut visite la notabilitățile Clușului și la persoanele oficiale venite din incidentul cercetării Clușului prin Maiestatea Sa. Intre acestia remarcăm pe ministrul-president Baron Bánffy și pe șeful de cabinet al cancelariului Maiestății Sale, consilierul intim de stat Stefan Pápay.

Ministrul-president nu a primit în acea zi visite, și Escelenția Sa și-a lăsat acolo biletul.

Dela consilierul intim de stat Pápay a înțeles Escelenția Sa, că primiriile la Maiestatea Sa se vor face tot după ordinea veche, va se dăcă biserica noastră va urma îndată după biserica catolică.

Am vedut adună pe timpul cât Escelenția Sa a făcut aceste visite. am vedut dăc adunată preoțimea noastră, care dând ascultare invităreii Escelenției Sale, venise la Cluș pentru a se presenta înaintea monarchului.

Erau de față protopresbiterii: Samuil Cupșa din Solnoc, Galacteon Șagău din Reghin, Teodor Herman din Deș, Petru Roșca din Turda, Pavel Roșca din Fizeș-Sân-Petru, Nicolau Maneguțiu din Murăș Oșorheiu împreună cu preoții din tractul lor și discutau cu viu interes comunicatele din țările ungurești, cari anunțau preterarea bisericei noastre, și punerea ei după biserica unitară, chiar înaintea evreilor. Nespusă indignare cuprinse pe toți credincioșii bisericei noastre în fața umiliei biserice. Preoțimea s'a intrunit în conferență și a emis o deputațiune la Escelenția Sa I. P. S. Domn archiepiscop și metropolit spre a-i cere înviațiunile cuviincioase în noua situațiune umilitore, care s'a creat bisericei noastre.

Intr'aceia Escelenția Sa aflate de spre ordinea, în care bisericele se vor presenta înaintea Maiestății Sale. Scirea acésta a străbătut ca fulgerul printre preoțimea noastră, și a produs adăncă emoțiune.

Indignațiunea preoțimei pentru preterarea bisericei și apoi bucuria ei pentru respectarea ordinii vechi ne-au umplut inima de adevărată bucurie. Biserica noastră are demnitate conscie de sine, conscie de demnitatea sa. Uneltirile vrășmașilor nostri n'au stricat nimica preoțimei.

Ce contrast între preoțimea adunată în Cluș și între țiarul „Tribuna”, inspirat de dignitarii din centrul nostru archidiecezan. Onore protopopilor și preoților, cari s'au indignat, vedend anunțată umilirea bisericei noastre.

Rușine celor dela „Tribuna”, cari s'au bucurat chiar și la o simplă țaimă de umilirea bisericei noastre.

Restul țilei au rămas pentru a visita și a privi Clușul în haine de sărbătore.

Și era frumos orașul Cluș.

Dela gară până în piața cea mare la palatul Bánffy, unde era făcut loc pentru Maiestatea Sa, casele erau decorate cu tricolor unguresc și cu ghirlande de flori.

Pompos era arcul triumfal la podul preste Someș. Pe casele ministrului de lângă persoana Maiestății Sale, Br. Iózsika erau arborate trei stéguri. La mijloc era stindardul roșu alb verde, la dreapta era stindardul negru galben (al casei de Habsburg), și ca să se demosteze, că Ardélul mai există faptice, la stânga era stindardul alb albastru (cel al Ardélului).

Stradele laterale încă emulară cu cele principale, cu un cuvânt orașul avea caracter festiv.

Duminică la orele 7. stradele orașului băjbăiau de mulțimea ómenilor. La gară s'au fost adunat dignitarii bisericesci și lumesci, cari acceptau sosirea Maiestății Sale.

Escelenția Sa I. P. S. Domn archiepiscop și metropolit Miron Romanul a mers la gară însoțit de Preacuvioșia Sa Domnul archimandrit și vicariu Dr. I. Pușcariu, și au luat loc în pavilionul de onore, prin care avea se trecă Maiestatea Sa. Ministrul president s'a întreținut mult timp cu Escelenția Sa, care i-a prezentat pe Domnul Vicariu, archimandritul Dr. I. Pușcariu. În acel pavilion se afla și domnul vicariu dela Oradea mare Iosif Gol-diș care venise în deputațiunea comitatului Bihorului.

Pe peron imediat lângă pavilionul de gală a avut loc deputațiunea bisericei noastre. căreia i s'au pus la dispozițiune 10 locuri. Intrarea se făcea numai pe lângă bilete estradate special spre acel scop.

Trenul regal a sosit punct la orele 7 și 35 minute. Primirea Maiestății Sale a fost grandioasă, și drumul dela gară până la palatul Bánffy a fost o cale triumfală, manifestațiunile popórelor, cari cu iubire și încredere privesc spre monarchul lor, dela care vine și binele și fericirea lor.

La orele 9 Maiestatea Sa a mers la biserica romano-catolică, unde a ascultat sânta liturgie.

Cătră orele 10. deputațiunea bisericei noastre în ordine esemplară a plecat dela casa parochială, unde e locuința protopresbiterului Roșescu, și unde a fost adăpostit și Escelenția Sa, spre palatul Bánffy. Ordinea, în care a mers deputațiunea bisericei noastre a fost esemplară și impunătoare. Uniforma noastră preoțescă, ținuta demnă și plină de modestie a preoțimei noastre a stors admirațiunea străinilor, cari nu credau, că noi scim representa cu demnitate biserica și națiunea română.

Deputațiunile au fost primite în ordinea vechiă cunoscută. Deputațiunea bisericei rom. cat. o a condus episcopul din Alba Iulia Lónhard, cea a bisericei greco-catolice Escelenția Sa metropolitul Mihályi. De însemnat e, că biserica greco-catolică s'a prezentat

ca provincie metropolitană, fiind chemate toate trei diecesele, Oradea mare, Gherla și Lugos pe lângă archidieceza de Alba Iulia și Făgăraș.

La locul al treilea a urmat deputațiunea bisericei noastre.

Deputațiunea bisericei noastre condusă de Escelenția Sa I. P. S. Domn archiepiscop și metropolit Miron Romanul s'a compus din Preacuvioșia Sa Domnul Vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu archimandrit, din asesorii consistoriali Mateiu Voileanu și Dr. Remus Roșca, din centru și din alți 37 de reprezentați ai clerului nostru din părțile Clușului.

Insemnăm persoanele!

Din protopresbiteratul Bistriței, protopresbiterul Simeon Monda profesorul catechet din Năsăud. presbiterul Gregoriu Pletosu, apoi parochii Teodor Vrășmaș din Borgo-Prund, Vasiliu Bălan din Blășfalău de sud, Michail Pascu din Simotelnic și Iuliu Suceava, capelan în Borgo-Prund.

Din protopresbiteratul Cămpeni, protopresbiterul Romul Furduiu și parochul din Certegea Constantin Cotișel, din protopresbiteratul Cetatea de pătăr, administratorul protopresbiteral Teodor Șovrea și parochul din Surdac-Copalnic Stefan Pop, din protopresbiteratul Clușului protopresbiterul Tului Roșescu, și parochii: Iosif Stanescu din Geró-Oșorheiu, Gavrili Condor din Călata mare, Alecsandru Sava din Bedeciu, Ioan Pasca din Geaca, Vasiliu Meta din Lona săsescă, și Florian Hađđu din Sebeșul mare, din protopresbiteratul Deș, protopresbiterul Teodor Herman, și protopresbiterul onorariu Tit Gheaja din Gherla, apoi parochul Gavriil Buzura din Poiana-Blenchi și Vasiliu Gog capelan în Olpret, din protopresbiteratul Murăș Oșorheiu protopresbiterul Nicolau Maneguț și parochii: Ioan Bărsan din Egerseg, și Nicolau Aron din Laslăul român; din protopresbiteratul Reghinului, protopresbiterul Galacteon Șagău, din protopresbiteratul Solnocului, protopresbiterul Samuil Cupșa și parochul Augustin Herman din Văleni, din protopresbiteratul Turda, protopresbiterul Petru Roșca și parochii: Vasiliu Orășan din Sân-Iacob, Ioan Iliescu din Banabic, Ignatiu Berindeanu din Cărceada și Georgiu Murășan din Hărăstăș, din protopresbiteratul Unguraș: protopresbiterul Pavel Roșca, și parochii Gavriil Murășan din Jimborul mare, Nicolau Murășan din Baica, Ioan Pop din Miluan și Iovian Murășan din Tresnea.

Cuvântarea și răspunsul a fost publicate în numărul trecut al țiarului nostru.

Maiestatea Sa prea bunul nostru monarch a avut bunăvoința de a se întreținea cu mai mulți membrii ai deputațiunii, a pune într bari relative la afacerile noastre bisericesci și scolare, arătând viu interes pentru sorțea bisericei noastre.

În ordinea, în care am mers la Maiestatea Sa, ne-am re întors la casa parochială, unde deputațiunea s'au presenta înaintea Escelenției Sale, și prin rostul protopresbiterului Galacteon Șagău i-a mulțamit pentru bunăvoința cu care a condus deputațiunea și

pentru demnitatea, cu care a reprezentat biserica noastră. Trebuie să scótem ca în relief o notă caracteristică din toate cuvântările ținute de Escelenția Sa înaintea monarchului: accentuarea caracterului național al bisericei noastre. Biserica noastră e națională românescă, și acésta împregiuare se accentuază înaintea Mai. Sale cu toate ocașiunile. În timpurile mai prospete biserica noastră asemenea unei năi stă espusă pe valurile mării. Vi-forul politicei moderne aruncă valuri peste valuri, și corabia vine aruncată când aici, când colo. Acésta s'a spus acuma Maiestății Sale, și i s'a cerut puternicul scut.

Toți am simțit importanța politică a acesteii acțiuni la locul, unde ea s'a făcut, și vorbitorul a dat interpretatiune sentimentelor din inimile noastre ale tuturor, când au mulțamit Escelenției Sale pentru demnitatea, cu care a reprezentat biserica și la ocașiunea acésta.

Escelenția Sa a mulțamit în special pentru acésta delicată atențiune, și în general pentru viul interes de sorțea bisericei, interes, căruia i s'a dat deosebită espresiune acuma prin presentarea preoțimei la glasul archiereului.

La orele 3 a plecat Maiestatea Sa spre Huedin. La gară se aflau toți cei ce l'au bineventat la sosire. Intre aclamațiuni de stimă și iubire a părăsit Maiestatea Sa acel oraș, și a dus cu sine consciența, că popórele din patria noastră sunt popóre credincioase. În special cu o dovadă mai mult a dus despre credința și alipirea cătră tron și dinastie a popórelor român, care nici odată nu a făcut revoluțiune, nici odată nu a ridicat arma contra capului încoronat, contra dinastiei și a casei de Habsburg.

Asigurările noastre de fidelitate nu le desminte istoria. Acésta o a putut dăc clerul român cu frunte senină.

Ce va crede Maiestatea Sa despre asigurările de fidelitate ale celorlalte deputațiuni, noi nu vom să cercăm nici chiar în lumina istoriei n.

Duminică la 4 ore p. m. după plecarea Maiestății Sale întrégă deputațiunea s'a intrunit la un banchet în hotelul central, pe care în onórea deputațiunii l'a dat Escelenția Sa I. P. S. Domn archiepiscop și metropolit al nostru Miron Romanul.

Șirul toastelor l'a deschis Escelenția Sa pentru Maiestatea Sa împăratul și rege. Îndată după acesta a urmat al doilea toast ținut de cătră protopopul Maneguț pentru Escelenția Sa.

Protopopul Solnocului Cupșa a toastat pentru Preacuvioșia Sa domnul archimandrit și vicariu archiep. Dr. I. Pușcariu, acesta imediat a vorbit pentru preoțimea adunată aici; protopopul Monda pentru consistoriu și în special pentrumembrii prezenti din sinul consistoriului, parochul Orășan pentru fostul director seminarial Hania și pentru actualul director Dr. Remus Roșca, apoi multe altele pentru capul bisericei, care a fost forțe călduros sărbătorit de preoțimea adunată la Cluș din acest îmbucurătoriu incident.

La banchet a fost invitat domnul avocat din Cluș Vasiliu Almășan, care a primit în casa sa ospitală pe

doi membrii din suita Escelenței Sale, și domnul Dr. Andreiu Monda, medic în Sângeorgiu. Acești doi membrii laici ai bisericii noastre s'au distins totdeauna în alipire cătră instituțiile noastre bisericesci, și au reprezentat la banquet elementul laic. Escelenția Sa a ridicat un toast în onoarea acestor demni membri ai bisericii noastre.

Pentru prima dată ni s'au dat ocaziune să convenim mai intim cu preoții noștri din părțile nordice ale Transilvaniei. Cu deosebită plăcere am constatat tăria lor în ortodocsie, iubirea și stima cătră capul bisericii și rara disciplină bisericescă, care domnesce în sinul preoției.

Experiența acésta ne cade bine mai ales în aceste zile de grea cer care pentru biserică noastră.

Fie binecuvântată memoria protopopilor răposai, cari au ținut tari în credință pe preoții noștri din acele locuri, și recunoștința bisericii actualilor protopopi, cari pe acele locuri epuse susțin disciplina în sinul preoției. Onóre, de trei ori onóre preoției, care are inimă pentru biserică, și iubire pentru capul bisericii.

Maiestatea Sa la Cluș.

Diariul din București „Timpul“ în numărul de Marți publică următoarele despre primirea Maiestății Sale în Cluș:

„Impăratul a fost primit, la sosirea sa, de cătră ministrul-președinte, de ministrii Josika și Perzel, de cler și autorități. A fost salutată cu entuziasm de o mulțime imensă.

„Printre numeroasele deputațiuni cari s'au prezentat împăratului a fost și aceea a clerului gr.-or. român. Metropolitanul Miron Romanul a rostit un discurs în care a ținut în altele: „Uităm neplăcerile vieții noastre publice pentru a ne deda cu tot sufletul la sentimentul fericit de a îndrăsnă să salutăm pe Maiestatea Văstră. O rugăm cu cel mai adânc respect de a păstra biserică noastră, lipsită de atâtea lucruri, înalta sa protecțiune“. A terminat strigând pe românește: „Trăiește Maiestatea Sa Impăratul!“

„Impăratul a răspuns: „Delegații bisericii Văstre s'au prezentat aci acum 8 ani. Le-am indicat, cu bunăvoință ce păstrează credincioșilor Voștri, direcția de urmat în propriul vostru interes și pentru a Vă pute bizui în totdeauna pe protecțiunea mea. Acésta direcție cere ca fie-care biserică, fără deosebire de naționalitate, să se unescă în credință cătră tron, iubire cătră patria comună, respectul legilor și împlinirea datoriilor patriotice. Am recomandat în mod călduros de a urma acésta cale. Sper că veți usa de marea D-Văstră influință asupra credincioșilor Voștri în acest sens.“

„Impăratul a plecat la 2 ore și jumătate la Bánffy Hunyad, unde a sosit la 3 ore 45 m., salutată cu entuziasm de mulțime.“

Reproducem la acest loc alocuțiunea Preasfântului metropolit Dr. Mihályi și răspunsul Majestății Sale.

Alocuțiunea metropolitului este de următorul cuprins:

*Impărate maiestatic, rege apostolic!
Preagrațiosul nostru domn și rege!*

Prelați provinciei metropolitane gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș și deputațiunea clerului dieceselor lor salută pe Maiestatea Văstră cu cel mai adânc omagiu de supus, când v'afi îndurat a ferici cu preainalta vizită liberul oraș regesc Cluș.

Cu bucurie ne apropiem de tronul regal al Maiestății Văstre, ca și cu acésta ocaziune să ne facem datorința fidelității noastre tradiționale. Încrederea nefrântă în dispozițiunea apostolică regală ne împintină la perseveranță în împlinirea importanței noastre misiuni bisericesci, ne îndemnă la nesecată diligență în ni-

șunțele noastre îndreptate spre înflorirea bisericeilor încredințate îngrijirii noastre.

Biserica noastră servește patriei cu instituțiunii cari s'au dovedit de salutare, dezvoltarea acelora totdeauna a aflat ocaziuni în puterea regală a Maiestății Văstre; clerul și credincioșii și între împregiurări grele consolarea o caută în grația Maiestății Văstre, în cele mai înalte intențiuni ale Maiestății Văstre cunosc direcțiunea cea corectă, în înclinațiunile părintesci află și în ziua de azi răsplăta sigură.

Ne rugăm, aveți și mai departe în grația Maiestății Văstre biserică noastră pre cler și pre popor; nici pe viitoriu nu vom întrelăsa a aduce tributul nostru cu care datorim, noi cari fără încetare rugăm pe atotputernicul Dumnezeu pentru gloria domniei Maiestății Văstre, pentru puterea imperiului, pentru fericirea popoarelor, pentru bunăstarea glorioasei dinastii domitoare, în fruntea căreia Dumnezeu celor să țină pe Maiestatea Văstră cu Maiestatea Sa regină în decurs de mulți ani în deplină sănătate spre binele nostru al tuturor.

Răspunsul Maiestății Sale.

Cu plăcere primesc reprezentanții bisericii gr.-cat. din părțile ardelenice, și espresiunea simțimentelor lor fidele.

Cunoscceți nestrămutabili mea bunăvoință față cu biserică DVăstre despre care și de astădată Vă asigur rez cu acea dorință, ca fidelitatea cătră tron, respectul cătră legi și iubirea cătră mama-țără comună să fie totdeauna stăna conducătoare a activității DVăstre.

Nu mă îndoiesc, că acésta dorință a mea va afla răsunet prompt la DVăstră și la credincioșii DVăstre, și că prin împlinirea acelora vă veți asigura și pe viitoriu grația scutitoare, pe care o ați avut până acuma, și cu care și de astădată cu dragoste Vă salut.

Revista politică.

A apărut în fine și circularul episcopilor catolici în chestia legilor politice-bisericesci, circular, care în Dumineca viitoare se va ceti de pe mii de amvone. Din el rezultă fără îndoială, că biserică catolică consideră noua ordine creată prin căsătoria civilă și prin matriculele de stat, ca definitivă, și nu voiesce să mai întreprindă nici o încercare serioasă pentru clatinarea ei, precum se laudau unii mai nainte.

„Pester Lloyd“ se bucură, că clerul catolic din Ungaria, ca și cel din alte țări tot la astfel de ocaziuni, s'a împecat cu noua situațiune; se bucură cu atât mai mult, cu cât purtarea acésta a episcopatului a fost pe deplin aprobată și de Roma. În circular, după ce se atrage atenția credincioșilor, că dogmele bisericii catolice se pot observa și de aici înainte, fără de a veni în conflict cu legile în vigore, însuși episcopatul învață pe credincioși, că legile cele nouă nu îi silesce pe ei la acțiuni, cari sunt contra credinței, că supunându-se formalităților prescrise ei nu fac altceva, decât ce fac frații lor de aceeași credință în alte țări, unde e introdusă căsătoria civilă; însuși episcopatul avisează pe cler să dea mână de ajutor credincioșilor, ca să împlinescă formele cerute, ca căsătoria să fie validă. „Apoi unde e vre-o urmă — intrăbă „Pester Lloyd“ — despre acele monstruosități ale unei fantasii prea înfierbentate, cu cari au încercat să ne sperie peste vară caplanii agitatori ai presei ultramontane?“

„Pote că biserică catolică a ajuns la cunoscință, că reforma nu implică în sine nici un pericol pentru densa, sau poate este iubirea de patrie a episcopatului unguresc care nu vrea să aducă jertfă binefacerile păcii interne pentru predilecțiunile dogmatice a cătorva patroni

bisericesci certăreți, destul, că ansă și pretecest pentru o luptă culturală, care ar fi fost binevenită cătorva caplani, cari ar voi bucuros să jöce un rol în publicitate, nu există în amândouă circularele episcopatului unguresc. Biserica catolică și-a manifestat și de astădată cu o rezoluție și claritate netă găduită în ordinațiunile ei cătră cler și credincioși loialitatea ei și iubirea de pace.“

Am așteptat și noi cu nerăbdare publicarea circularului dat din partea episcopatului catolic al Ungariei. Ori ce s'ar dice, în nici o țară nu există un episcopat atât de bogat și atât de puternic ca în țara noastră. După lupta infocată din casa magnaților, după scrisoarea contelui Zichy, conducătorul opoziției, o spunem drept, că lumea se aștepta, la încăerarea unei lupte culturale (unui Kulturkampf) între stat și biserică cea tare, cum n'a mai fost altul în istorie. Toți, căți au urmărit gazetele cu atențiune în vara trecută, au trebuit, să se aștepte la așa ceva. Să vede însă, că tot e adevărat, că adese ori aparența te înșală, căci ce s'a întâmplat: Astăzi un țiar guvernamental dela rōta laudă cu bucurie ținuta episcopatului catolic din toate punctele de vedere, scoțind în relief cu deosebire iubirea lui de patrie, care predomină iubirea cătră dogme. — Apoi, când episcopatul catolic „cel tare și mare“ din Ungaria se pōrtă astfel față cu statul, nu merită cel puțin desaprobară „gazeta plină de ură cătră biserică noastră“, care înainte de a apărea instrucțiunea Consistorului nostru metropolitan scria, că d'abia așteptă să vadă, ce instrucțiuni se dă clerului și credincioșilor ortodocși în cauza legilor politice-bisericesci, ca să se pōtă apoi lega de acestea și să insulte din nou pe nedrept autoritățile noastre superioare?

Facă acum ori și cine comparație justă între instrucțiile date și de episcopatul catolic și de autoritatea noastră superioară, și dacă va judeca după conștiință, va trebui să recunoscă, căt de perversi sunt unii ămeni, cari vęd și nu vreau să înțelgă, că episcopatul nostru în frunte cu iubitul nostru arhiepiscop și metropolit și a împlinit datorința cătră biserică și în cauza legilor politice bisericesci mai mult și mai bine decât alte cleruri cu mult mai tari!.

* * *

„Lumea e într'adevăr mulțămită în Germania — scrie țiarul francez „Le Figaro“ — și nici în Austria, mai puțin în Italia și deloc în Anglia! Predomina în aceste țări îndepărtate una de alta dulcea plăcere, d'a vorbi în sens ironic despre înțelegerea ruso-franceză. Intrarea comună a ambelor flote în Kiel a fost o întemplantare orbă și prezența generalului Dragomirow la manevre un eveniment exclusiv militar. N'a putut însă nimenea nega, că acestea au fost simptome caracteristice. Țarul a trebuit să facă o concesione cătorva elemente rele din armata sa, cătorva oficieri risipiți cari mai sunt filofrancezi. Din contră călătoria principelui Hohenlohe a avut cu totul altă însemnătate — cu acésta și-a început diplomațiunea opera sa. Acum însă vor trebui să simță ămenii cu totul altfel, căci prezența principelui Lobanow la revista trupelor în Mirecourt valoréză mai mult, ca audiența, ce a acordat-o țarul ministrului de externe al împăratului german într'o residență de vară. Aici nu mai pōte fi vorba de întemplantare. Invitarea și primirea acesteia s'a făcut în mod oficios. Să nu mai dică nimenea că e vorba numai de chestii militare. Pentru că principele Lobanow a avut o convorbire cu ministrul Hanotaux și va fi primit de prezidentul republicei înainte de a părăsi el Francia și Rusia. Până acuma stă cestiunea la vorba, „va ajunge ea însăși și la fapte“. Nimenea

nu négă, că țarul prin trimiterea generalului Dragomirow la manevre a dat armatei franceze o dovadă despre simpatia sa; nimenea nu trage la îndoială, că principele Lobanow a vorbit cu prezidentul Faure și cu ministrul Hanotaux chestii politice. Prin acestea înseși diarele franceze n'au dovedit întru nimic, că există o alianță ruso-franceză, precum n'au dovedit-o acésta nici întâmplările dela Kronstadt, dela Toulon și dela Kiel.

* * *

Pe când diplomațiunea rusescă în Orientul Europei a urmărit de seculi o politică destructivă-tradițională în desavantagiul Turciei, pe atunci tendința cancelariei de stat din Petersburg este îndreptată spre susținerea relațiunilor actuale în Ostul Asiei. Spriginită de Germania și de Francia Rusia a silit Japonia învingătoare, să renunțe la cuceririle sale. Susținerea imperiului chinez a devenit până acuma o axiomă a politicii rusesci. Diplomațiunea rusescă s'a grabit, să ajute finanțelor decădute ale Chinei cu aur francez, și acum e vorba, să între și oficieri chinezi în armata rusescă, ca să însușescă arta de războiu europeană, pentru-ca în o nouă luptă cu Japoniezii să se manifeste mai capabili de rezistență, ca în decursul războiului din 1894/95. De când cu călătoria principelui Hohenlohe Rușii sunt și mai tare spriginită în politica lor favorabilă Chinei. Locuitorii aceste țări din urmă sunt datori recunoștință guvernului german, pentru că acesta are o atitudine pronunțată contra Japoniei, deși ei le-au jefuit stațiunea misiunilor germani din apropierea Swaton-ului. Francezii încă nu se pot lauda, că Chinezii le au fost recunoscători, pentru-că și lor le-au atacat destule stațiuni ale misiunilor francezi. Numai Rusia pōte fi mulțămită, pentru-că până acuma nu i s'a atins nici unui Rus nici un fir de păr în China, ceea-ce se pōte astfel explica, că Rușii din principiu nu s'au amestecat în chestiunile interne ale Chinei și s'au abținut dela ori și ce încercări de convertire. Să pōte însă întemplantare, că acésta abținere a Rusiei s'ă încete, îndată ce va fi ajuns cel d'intăiu tren din Europa, străbătând Siberia până la țermurul Oceanului pacific. Atunci va începe Rusia și în Asia de Ost acea politică de subminare și nimicire, pe care o practiséză dela pacea din Carlovitz încōce, nu totdeauna spre avantagiul său, în Orientul Europei. Unica putere, care se va pute opune cu succes visurilor de domnare rusesci în Ostul îndepărtat este Japonia. Bărbații de stat ai acesteia au recunoscut de mult pericolul; care nu amenință numai China, ci intrăgă Asia de Ost din partea Rusiei, și deja de astăzi se pregătesce Japonia, cum o dovedesce colosalele ei întăriri pe uscat și pe apă, pentru o luptă decisivă cu Rusia.

Monumentul lui Garibaldi și Crispi.

Prim-ministrul Italiei a ținut la desvălirea monumentului lui Garibaldi o vorbire, în care a ținut între altele: Amintirea zilei din 20 Septembrie 1870 nu se pōte serba mai bine decât prin desvălirea monumentului lui Garibaldi, a credincioșului și adictului prietin al lui Victor Emanuel, în Roma. Cel din urmă făcuse în anul 1860 jurământul să elibereze Roma, primind plebiscitul. Cetățenii romani nu puteau fi heloții uniunei, sclavii unui fanatism cosmopolit. Robia lor era o micșorare a suveranității naționale, asupra căreia Italia își are dreptul său în puterea existenței sale. Acésta și, acest loc ne amintesc cele mai obosite, dar și cele mai fructifere lupte ale libertății contra tirăniei. Anii cari s'au succedat dela 4 Iuliu 1849 până la 20 Septembrie 1870, au fost cea din urmă probă pentru domnia lumescă a bisericii. Acésta

s'a arătat neputincioasă, pentru-ca se trăiască din propriile sale puteri și a avut trebuință, ca să se susțină de baionetele esterne, a căror sclav complet apoi a și devenit. Aici a respins în 30 Aprilie Garibaldi după o luptă sângeroasă pe atacatorul, care, fără să fie provocat, își luase asupra-și misiunea barbară, de a restaura tirania preoților. După reînceperea dușmăniilor au trebuit apărătorii dreptății să se plece forței așteptând cu răbdare ziua reinvierii, 20 Septembrie 1870. Dușmanii unității pot prezenta sărbătorea de astăzi ca o ofensă îndreptată contra păpilor, însă simțul sănătos al poporului respinge această interpretare artificială. Cu toții știm, că creștinismul după natura sa divină n'are trebuință pentru existența sa de spriginul tunurilor.

După-ce a dezvoltat oratorul această idee, continuă:

De fapt doresc contrarii nosri rehabilitarea puterii lumesci a sfântului scaun, nu cu scop ca să apere vada religiei, ci din motive omenești. Ei nu se gândesc, că principele lumesc nu poate fi sfânt, nu poate fi infalibil. Armele materiale, cari se pun îndreptățite prin rezonul de stat și restricțiunile legale turbură pacea sufletescă a unui semi-deu, îi răpesc totă vada și omăra ori și ce sentiment de venerațiune față cu locoțiitorul lui Christos pe pământ, care este instituit, ca să predice pacea și să deslege de păcate pe copiii lui Adam prin rugăciuni și indulgențe. Religiuinea nu este și nu trebuie să fie o funcțiune de stat. În nici un stat n'a avut biserica catolică atâta libertate și atât respect legal, ca în Italia, care singură a dat națiunilor exemplu, că abdice dela ori și ce amestec în cestiile bisericesci.

După ce a spus mai pe larg și această idee, Crispini observă mai de parte: Libertatea spirituală scutită și garantată de noi se fie o fortăreață, în care se se închidă papa, în care se nu potă fi atacat. Lui i s'ă cuvina sufletele și el le și guvernează astfel, încât toate puterile de pe pământ il pot invidia. Domnitorii protestanți, ba chiar și aceia cari nu cred în Christos, se plăcă înaintea lui și primesc judecata lui plină de respect. Prin legea din Maiu din anul 1871 a deslegat geniul italian o problemă, care într'un alt timp s'ar fi părut nedeslegabilă. Papei i s'a asigurat în cercul oficiului său preoțesc o libertate nemărginită, așa încât numai pe Ddeu il are peste dănsul și nici o putere omenescă nu potă se ajungă până la el. Ca principe lumesc ar avea papa o autoritate mai neînsemnată, pentru că ar fi deopotrivă cu toți ceilalți principii și n'ar putea fi cel d'întăiu d'între ei. Toți s'ar lupta cu el, precum s'au luptat ei vecuri spre paguba credinței. Autoritatea spirituală a domnitorului independent, cum l'am făcut noi, între pe toate; n'ea stă puterea lui. Lumea catolică ar trebui să fie recunoscutore Italiei pentru serviciile făcute pontificatului roman. După 1870 a putut să lupte Pius IX contra lui Bismark și să l facă să simță, căt de mare e puterea armelor preoțesci.

Tote acestea sunt opera noastră, opera parlamentului, a regelui și eu dic chiar, că s'a împlinit voia lui Ddeu, că Italia a ajuns la unitatea sa.

Nu lipsesc temerari, cari se opun lui Ddeu în contra legii vecinice, și trebuie s'o spunem cu părere de rău, că sunt aceia, cari se numesc servitorii lui. Dar ei nu vor ajunge de-asupra, pentru că Italia e foarte tare și prea sigură de sine, ca să se témă de încordările vrăunei rebeliuni. Ei nu vor câștiga preponderanță, dar vor deveni poți cuminte. Servitorii cultului știu, că

sunt inatacabili, dacă rămân între marginile legii, știu însă, că dacă predică revoluție contra legilor, opera lor ar folosi anarhiștilor, cari nu cunosc pe Ddeu și pe regele. Acastă lucrare n'ar putea rămânea nepedep-sită.

Prim-ministrul termină astfel: Să nu conturbăm această sărbătoare, la care alergă într'ega Italie, acest entuziasm național să ne aducă aminte de datorința, să apărăm patrimoniul victoriilor morale, cari s'au realizat prin ani îndelungați de jertfe, și pe cari trebuie să le predăm intacte generațiilor următoare. Acest monument n'a putut fi ridicat pentru alt scop, decât ca să ne arete datorința, cari ni se impune din partea trecutului. Trăescă, regele! Trăescă Italia!

Judecând numai după acest discurs pe premierul Italiei se pare un om plin de sarcasm și ironie!!

Centenariul al doilea al santei Uniri.

(Incheiere.)

Acestea, dar mai pe larg, ar trebui să le spună clerul unit poporului român, ca acesta să se scie orienta și să decidă însuși asupra sortii sale.

Nu o fac însă, pentru că știu că îndată ce ar ajunge la cunoștința poporului modul cum s'au unit și cu ce scop, îndată le-ar întorce dosul și nu le-ar mai crede esortatiunile cele fanatiche despre „maica Roma“ și „sântul și infalibilul“ părinte dela Roma, așa poreclitul „locoțiitor“ al lui Isus Chr. de pe pământ.

Că s'au revărsat și asupra noastră românii ortodocși ceva rațe de cultură dela Roma, aduse de bărbații uniți cari au învățat acolo, tot atata merit au și papii cât și calvinii din Ardél. Nici unul nici altul n'au contribuit la promovarea culturale între români de dragul românismului, ci numai de dragul confesiunilor lor. Să fi știut ei, calvinii și papistașii din patria noastră, ca prin astfel de bărbați și prin tipărituri de cărți bisericesci în limba română, contribuie în-șiși la deșteptarea noastră națională, mai bine ne dau pace să rămânem în întunerecul nescinței, căci rămânând odată în acest întunerec și fiind și politicesce în mâna lor, nu numai de naționalitatea ci și de biserica noastră mai ușor ne despărțiam, și ne contopeau în biserica și poporul lor. O ved și ei acesta astăzi, de aceea ne și atacă atât de vehemant pe toate terele culturale noastre naționale. Și durerer, la acesta contribuie și biserica unită ca instituțiune cosmopolită, dimpreună cu o parte din clerul ei, carele numai numele de român adevărat nu-l merită.

V.

Ne mai spune dl autor într'un loc în articolul seu, că:

„Cu puterile iadului s'au înșoțit puterile omenești dușmane românilor, fanarioții Sărbi, Calvinii, și Luteranii, și forțele aceste aliate au făcut tot posibilul, pentru ca să zădărnicescă reunirea (?) românilor ardeleni cu scaunul stentului Perru, care unire se s'ă vârșise în anul 1700. Le-a și successe, să abată o parte mare a acestor români dela „s. Unire“ și să nu-i scape din ghiarele sale, și i-au ținut apoi încă în ghiare mai bine de un vec, adecă până adene în jumătatea cea dintăiu a vécului nostru, când sedușilor (?) în sfârșit le-a successe a-și emancipa biserica macar în privința națională de jugul strein“.

Spunem sincer, că suntem foarte mulțămiți cu acastă constatare din partea dlui autor, când însuși recunoșce, că și fără de a ne uni cu biserica „sfântului Petru“, ba fiind încă și persecutați din cauza acesta nu numai cu forțe intelectuale ci și bra-chiale, totuși ne-a successe a ne eman-

cipa biserica tocmai în privința națională, ceea ce biserica unită n'a putut face cu toate mijlocele intelectuale și materiale ce le capătă dela papii dela Roma, dacă capătă ceva și spre acest scop.

Etă dar, că nouă celor „seduși“ ne-a successe a ne emancipa biserica în privința națională de jugul strein; ba încă mai mult, nu numai în privința națională, ci și în cea administrativă, căci avem o biserica națională independentă de ori care altă biserica având și legături numai curat dogmatice cu celealte biserici naționale ortodocse, până când biserica unită, nu numai că nici prin legea statului nu e recunoscută de biserica națională, ci chiar și în cele administrative nu e independentă cu desăvârșire față de biserica catolică din patrie cu carea s'a unit și a cărei cler și popor este unul dintre cei mai mari dușmani nu numai ai bisericelor dar mai pe sus de toate ai intereselor noastre naționale peste tot. Și ce face biserica unită română pentru de a fi recunoscută ca biserica națională independentă? Tace și răbdă, căci răul e mult mai mare, decât să și cuteze macar a se atinge de el pentru de a-l vindeca. Ba mai mult, clerul unit, pare, că tocmai vrea să impedece acastă emancipare umblând după congrua, numai ca cu atât mai mare să-i fie acest blid de linte.

Dic, förte ne bucurăm, că acelor „puteri ale iadului înșoțite cu puterile omenești“ le a successe a ne impedece în mare parte „reunirea“, cu biserica „sfântului Petru“, și am putut fi „seduși“ în această privință.

Ba mai mult, noi li suntem mulțămiți ori dlui autor și pentru bunătatea sa exprimată față de noi, când lasă ca asupra noastră (românii ortodocși) „Incă desbinați de Roma să lucre grația lui D-deu“ și chimă numai pe credincioșii sei să se gândescă serios la aceea, cum ar puté ei să serbeze în chipul cel mai demn centenariul al doilea al sfinteii Uniri.

O mai convenabilă promisiune pentru noi nici nu ne-ar fi putut face în cazul de față. Numai de s'ar și ținé de cuvânt, căci atunci multe rele ar puté se dispară dintre noi românii ortodocși și uniți.

Dar se vede, că numai forțat arată atata bunăvoință față de noi, de ore ce e convins că nici un ortodocs, ba chiar unii și dintre românii uniți mai departe vędători nu se vor bucura la acastă serbare vędând înainte ranele ce se vor deschide atunci din nou în sufletul și inima poporului român.

Dar, ca inițiatorilor acestei serbări se le fie bucuria deplin, pentru ce nu se pregătesc se o serbeze deodată cu mileniul ungunilor, cu frații lor cei noi de cruce cu cari s'au înșoțit prin unirea cu biserica papistașă și s'au lăpădat de biserica lor strămoșescă și unica biserica adevărată a lui Iisus Christos carea apără și eczistența națională a popórelor? Diferența de ani nu e, căci actul unirei aflat de Dl. N. Den-suşan în Muzeul național din B-pesta Ia a. 1879, datéză deja din a. 1698, iar cestiialți 2 ani nu împórtă la serbarea unui act atât de „măreț“, și când la serbarea lui se poté produce bucurie dăplă?

Ne-am ocupat poté prea mult cu acest articlu, dar prevędând ranele, ce se vor desface ne fiind încă vindecate de ajuns în sufletul și inima poporului român, n'am putut tăcea, ci ne-am făcut numai o datorința nu numai față de biserica noastră ortodocsă din nou atacată ci față cu întreg poporul român.

Dureros, förte dureros lucru, când frații nostri uniți se pregătesc a serbători astfel de acte din istoria poporului român, cari numai zile de bucurie n'au adus preste acest popor; dureros, förte dureros lucru când frații nostri uniți prin astfel de serbări

atacă rane vechi și nevindecate încă în inima și sufletul poporului nostru român, în loc se se întórcă și se fie vii și ca români adevărați și se evite cu deosebire ađi ori ce ocasiuni de a produce noue rane, când mai multă lipsă avem de buna înțelegere și ajutoriul reciproc în luptele crăncene ce avem a suportat în contra dușmanilor nostri milenari apărându-ne existența și drepturile noastre naționale.

Și dacă totuși vor serbători astfel de acte de tristă memorie pentru noi români ai căror urmări rele și ađi le mai simțim, ortodocși și uniți deopotrivă, — nu pot se șic decât:

Flere possem, sed juvare non.

* * *

Dixi et salvavi animam meam.

Sibiuu, în luna lui August 1895.

Un preot ortodox.

Noutăți.

Personal. Preacuvioșia Sa Domnul vicariu arhiepiscopesc, archimandritul Dr. Ilarion Pușcariu, a plecat cu trenul de ori diminéta la Brașov, spre a conduce esamenel de maturitate supletorii, cari se fac acuma în luna Septembrie.

* * *

Pendant la epoca de pace actuală. Din incidentul grațierei condamnărilor în procesul Memorandului totă lumea vorbește de o nouă eră, o eră de pace. Ilustrațiunea cea mai potrivită ni-o a dat junimea universitară din Cluș, acastă flóre a națiunii magiare acuma din incidentul prezentării clerului nostru în Cluș spre a saluta pre Maiestatea Sa.

Speranța națiunii magiare a explotat întreg dicționarul de insulte la adresa preoției noastre, și batjocurile au aflat manifestatiune chiar și când preoții nostri veniau în cortegiul, care petrecea pre Maiestatea Sa. S'a sêrbătăcit cu totul junimea magiară, i-a secat cu totul simțul de rușine, s'a încuibat în inima ei un fanaticism, care ne pune pe gânduri.

Va trebui se crească o nouă generațiune, cu altă cultură și cu alte sentimente, ca să se potă face o apropiere între noi și între inteligența magiară crescută în șovinismul de care e infiltrat Clușul.

Sunt semnele timpului aceste și ca semne ele sunt destul de rele.

* * *

Proces amânăt. Pertractarea finală în procesul vitéjilor din Turda, cari în anul 1892 dărimase casa dlui Dr. Rațiu, s'a amânât pe luna Novembre, din cauză că la ziua pertractării din săptămána trecută au lipsit unii diutre cei mai însemnați martori.

* * *

Congresul studenților români. Studenții universitari din România întruniți la congresul din Câmpu-lung au trimis Sămbăta trecută Maj. Sale regelui o depeșă de felicitare, prin care depun la piciorul tronului mulțămirile lor pentru intențiunile nobile esimate de M. Sa în scrisoarea fundatiunală din 1891, în care Maj Sa Regele anunță înființarea „Fundatiunea universitară Carol I“. Studenții întruniți în congres au hotărât să rămână în Câmpu-lung trei zile pe cheltuiala lor. Președintele al congresului a fost ales State Dragomir student ieșan.

* * *

Programul examenului final, ce se va ținé la 13 Octobre 1895, 10 1/2 ore a. m. în școala agronomică a comitatului Sibiuu, în privința aptitudinei învățăcelor în lucrările economice:

a) **Lucruri de mână:** 1. Tăierea de nași și nutrețuri în diferite estensiuni. 2. Mulgerea vacilor. 3. Inhămarea și prinderea la car a cailor și boilor. 4. Cositul. 5. Scóterea și curățirea napilor de zăhar și de nutreț. 6. Săparea cu plugul de săpat al lui Gróben. 7. Sămănatul cu mâna și cu mașina de sēmănat. 8. Scóterea, plantarea, legarea și îngrădirea pomilor. 9. Demostrarea diferitelor sisteme de altoire la pomi.

b) **Lucrări cu vite:** 1. Aratul cu plugul universal al lui Sack, și anume: a) cu plugul singur; b) cu tăietoriul dinainte; c) cu plugul pe două brazde; d) cu plugul pentru afundime; e) cu unelte de curățit; f) cu unelte de grămădit; g) cu ecstirpatorul; h) cu făcătorul de gropi. 2. Aratul cu plug schimbător. 3. Săpatul și grămăditul cu „Planet junior“. 4. Grăpatul. 5. Sămănatul cu mașina de sēmănat. 6. Prelucrarea cănepei cu mașina.

Sibiuu, la 17 Septembrie 1895.

Președintele comisiei economice a comitatului Sibiuului:

Reissenberger,
vice-comite.

Din public. *)

Mulțămită publică.

Din partea subscrișului oficiu parochial prin acesta se aduce mulțămită mai multor credincioși ai bisericeii noastre greco-orientale...

*) Pentru cele publicate în rubrica această, redacțiunea nu e responsabilă.

littelnic în preț de 5 fl., și erași Mihaiu Suciul alias Isac, Mihaiu Petric, Ioan Miclea cocoș...

Mai departe Alecsandru Vlad din Hunedóra român gr.-or. a donat bisericeii gr.-or. din Boziu 2 icône în prețiu de 12 fl.,...

bisericeii gr.-or. de aici o cădelniță de aramă galbină și două sfeșnice de mână tot din aramă...

Primescă acești marinimoși creștini mare mulțămită din partea noastră, ăr bunul D-șeu s-și învrednicescă de răsplata sa cerescă.

Zlaști, la 6/18 Septembrie 1895.

Leontin Ungur, paroch gr.-or.

Nr. 441/895. [171] 3-3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei de clasa a treia din comuna Calbor, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela...

prima publicare în fôia „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual în sumă de 528 fl.

Concurenții au a-și insinua cere-rile instruate conform normelor în vi-gôre în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conțelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiteral gr.-or. al trac-tului Agnita.

Agnita, 3 Martiu 1895.

Sabin Piso, protopresb.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1895.

Table with columns for train types (Tren de persoane, Tren accelerat, etc.) and destinations (Budapesta, Predeal, Ghiriș, Turda, Sibiu, Cisnădie, Brașov, Zernesci, Simeria, Hunedóra, Brașov, Chezdi-Oșorheiu, Murăș-Ludoș, Bistrița).

Table with columns for train types and destinations (Budapesta, Arad, Teiuș, Budapesta, gara de vest, Orșova, Verciorova, Cucurdea, Oșorheiu, Reg. săs., Copșa-mică, Sibiu, Avrig, Făgăraș, Arad, Timișoara, Simeria, Petroșeni, Lupeni, Sighișoara, Odorheiu).

Nota: Ôrele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. Numerele cele grase însemnă ôrele de nôpte